

AMZA SĂCEANU:

„Conexiuni teatrale”

Publicistica lui Amza Săceanu, concretizată și în câteva volume, de o aleasă substanțialitate teoretică, militează pentru un teatru receptiv la ideile contemporaneității. Aceasta este și direcția dezbaterilor propuse de recentul volum, apărut în Editura „Meridiane”, și care oferă cititorului variate perspective în abordarea problemelor creației artistice teatrale. Studiul are ca temei constatarea că parcurgem o epocă de afirmare și de înflorire a teatrului, în pofida vicisitudinilor de care acesta este amenințat pe diferite meridiane. Teatrul românesc este astăzi, mai mult ca oricând, solid constituit și exprimă, în forme de o largă diversitate artistică, o înaltă spiritualitate. Este sentimentul tonic care l-a determinat pe distinsul comentator al fenomenului teatral să-și alcătuiască, din meditații aparent disperate, o subtilă fișă asupra stării teatrului actual. Amza Săceanu nu este numai un bun cunoscător al teatrului și un exeget de finețe intelectuală; el are și darul de a-și convinge cititorul, prin eleganța exprimării.

Între analiza sociologică și cea literară, între comentariul aplicat la arta spectacolului și caracterizarea profesională a personalităților scenei, autorul stabilește o cumpănă, acordând fiecăruia dintre aceste domenii ale cercetării sale proporția cuvenită. O anume așezare riguros didactică a materialului este evidentă. Ea se explică și se justifică prin faptul că teatrul se dezvoltă în condițiile unei specifice circulații a valorilor, când arta este un bun al întregii societăți, impunându-se ca un mijloc eficace de comunicare și cunoaștere interumană. Am numit, astfel, și primele capitole ale cărții. Constatarea că „efortul caracteristic ultimelor trei decenii” este îndreptat în sensul re-teatralizării premergând unei suculente secțiuni consacrate tradiției, inovației și modernității artei spectacolului.

*Argumentele de ordin teoretic sînt susținute de exemple concrete privind arta spectacolului românesc contemporan. Pentru autorul studiului, conceptele nu pot fi discutate separat, ci într-o armonioasă legătură. „Integrarea inovației artistice în civilizația umană este, nu de puține ori,

dependentă de tradiție”. Această relație echivalează cu o „matrice a spiritului unei culturi”. Prospectia este pe cît de minuțioasă, pe atît de sistematică; modernitatea lui Caragiale este pusă, din nou, în dezbatere, în lumina comparațiilor posibile, elucidându-se, cu același prilej, semnificațiile teatrului absurdului. Analizînd aspectele diferite ale problematicei teatrale actuale, Amza Săceanu menține un punct de vedere unitar, potrivit căruia teatrul este „o permanență a vieții sociale”. În virtutea comunicării directe cu spectatorul, el identificîndu-se cu „însăși viața omenească”

Asemenea formulări limpezi și definiții vom întîlni mereu, pe parcursul cărții. În capitolul dedicat examinării teatrului istoric, sesizăm ascuțite și pertinente observații în legătură cu încercările de revitalizare și modernizare a acestuia. „Demitizarea” și „remitizarea” sînt considerate prin prisma adevărului și necesității istorice. Se subliniază caracterul pe deplin actual al conceptului teatral eminescian, „în toate problemele esențiale ale vieții teatrale”; într-adevăr, circulația insuficientă a articolelor și cronicilor poetului ar fi lipsit mișcarea teatrală de azi de îndrumări prețioase, privind politica repertorială și relațiile cu publicul, ca și destinul profesional al actorului.

Spectatorului, Amza Săceanu îi atribuie o contribuție activă la realizarea actului teatral. Datorită acestui fapt, teatrul, care se mîndrește cu trecutul și cu prezentul său, privește cu încredere și în viitor, integrîndu-se dezvoltării multilaterale a individului și a societății. În exemplele luate din spectacolul contemporan, autorul descifrează trăsăturile teatrului de mîine, dezvoltate firesc, în ritm cu dinamica societății. Astfel că lectura acestei cărți, de o fluiditate cuceritoare, capătă, pentru orice spectator, o valoare călăuzitoare în înțelegerea și aprecierea teatrului de astăzi, pregătindu-l totodată pentru viitor.

Carol ISAC

JOOST VAN DEN VONDEL:

○ tragedie antirăzboinică

Epopeile homerice au atras, veac de veac, cugetele creatorilor. De la Quintus din Smirna la James Joyce, se întinde o întregă rețea de opere de tipul va-